

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

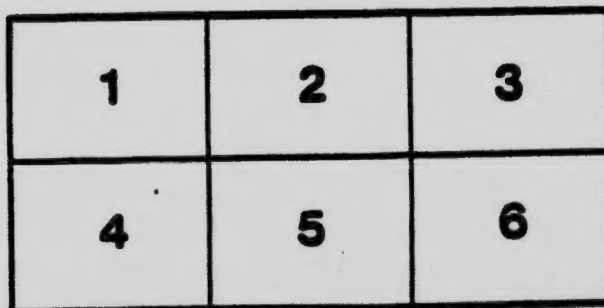
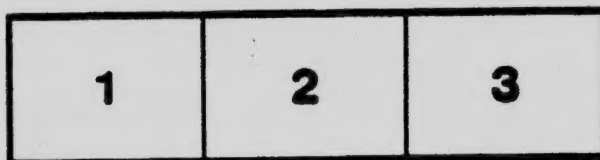
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol $\rightarrow$ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

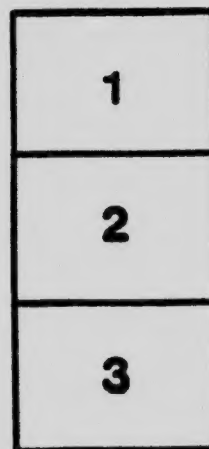
Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole $\rightarrow$ signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

ПЕРШИЙ ГОРАЛЬНИК

Фантастична картина в трох діях.

Написав ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.
(на основі казки Л. Толстого).

— і —

В СВЯТИНИ

Після легенди СЕЛЬМИ ЛЯГЕРЛЕФ
Переповів Т. Л.

З друкарні „Українського Голосу“
Вінніпег, Ман. Канада.

В КНИГАРНІ „УКР. ГОЛОСУ” МІЖ ИН-
ШИМИ. Є ДО НАБУТЯ ОТСІ КНИЖКИ:

Буквар	30ц.
Буквар на лїпшїм паперї з рахунками	35ц.
Друга Читання	35ц.
Граматика Української Мови	40ц.
Українська Правопись	60ц.

Також подаємо деякі книжки, які є добрі
для дїтїй, а які українські родичі по-
винні замовити для своїх дїтїй:

Короткий Огляд Укр. Письменства	30ц.
Ілюстроване Укр. Письменство	35ц.
Перша Ластівка Укр. Пісень	30ц.
Оповіданє Для Дїтїй з Образками	25ц.
Пригоди Наймолодшого Брата	15ц.
Про Сироту Івася	15ц.
Про Батька Козацького Б Хмельницько- го	35ц.
Три Княжевичі і Чарівна Птиця	10ц.
У Заранї Слави	15ц.
Хто Ми?	15ц.
Як Жив Український Народ	10ц.

Крім сих книжок можна дістати взага-
лї всі укр. книжки. — Пришїть за катало-
гом, який висилаєть ся даром.

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626,

WINNIEPEG, MAN.

ПЕРШИЙ ГОРАЛЬНИК.

Фантастична картина в трох діях

НАПИСАВ

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

(на основі казки Льва Толстого).

**УКРАЇНЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”
ВІННІПЕГ, КАНАДА.
1920.**

PG 3365

P418

О С О Б И:

ІВАН, убогий селянин, відтак богач-горальник.

ЯВДОХА, його жінка.

КУЦІЙ (МАРКО), лісовий чорт, відтак наймит.

ГОСТІ Іванові, сільські богачі.

СЕЛЯНИН- нуждар.

ДІД-жебрак.

ЛЮЦИНЕР, найстарший чорт.

СІМ ГРІХІВ ГОЛОВНИХ.

ЧОРТИ.

МОТРЯ, наймитка Івана.

Річ діє ся на землі і в неклі. — Між другою
а третьою дією минає три роки.

ДІЯ 1.

ЯВА 1.

Іван, Явдоха Куций. Пілляна околиця. Праворуч (від актора) ліс, ліворуч кущі калини, в глибині луги.

Іван — (за сценою): — Гей, волики, гей, соб, соб!

Нуций — (вискакує з ліса і немов за-
яць підскоками, з реготом підбігає до корча
калини, підносить звідтам полотнянку, шу-
кає, потім бере торбину, витягає звідтам ку-
сень чорного хліба, хихоче ся, складає річ
назад під кущем, а сам з хлібом утікає об-
зирцем до ліса). —

Іван — (який через весь час накли-
кував на воли то собі то пабе! зближає ся
чим раз ближче): — Та ну, соб, дооріть хоть
скибу, тай будемо обідати! Тпр, гов, гов!
Вже сонце високо, тай муха тне. Пабе, сю-
да у корчі, ту є що попасти, тай в холодоч-
ку! — (метушнить ся саме коло сцени і вихо-
дить з лівої сторони з поза калинового кор-
ча) — Тфу, як я впрів! — (здіймає капе-
люх і розгинзе крижі). — Гет сорочка при-
стала! Т бо то й парно нині, ну, груди та-
ки за плугом сохне, а перій тримає, як по-
сторонками. — (по хвилі): — Перемлів я,

бо ще й не спідав. Десь ту є мій кусок хліба в торбині, треба підвести душу, бо і так обіду моя не винесе — за далеко — нема на кого кинути хати тай нема ким послужити ся. — (Згинає ся поволи, ліниво, як по тяжкій роботі, під куш, та заглядає під полотнянку; витягає торбину). — Ов, щось вона така легка? Гм! — (пугає в ній) — Нема полотнянку) — Нема нігде! Прецінь я поклав його у торбину, а торбину поставив от тут, між траву, на тім місці — памятаю добре. — тай ще й накрив полотнянкою. Агі, пек! Прецінь я не видів, аби хто ішов туд, тай кому би й треба було того кусника хліба! Ов! Але памятаю прецінь, що я отту, о, положив хліб до торбини. Гм! — (крутить головою) — Нема що робити, треба піти хоч води здорової напийти ся з кириці. — (відходить) —

ЯВА 2.

Куций — (вискакує, вслід за Іваном, заглядаючи, хихочесь і бє ся руками об стегна, та втробає ногою з радості): — Оттак тобі і зба, ти мимравий праведнику! Що я тобі нині вже не надокучав і плуг два рази поломив і воли раз наполошив і всі мухи з околиці зіслав на них, аби полохали ся, а ти, праведнику, ані разу не заляз, ані ра-

зу не закликав мене по імені! Побачимо, чи ти не пригадаєш собі мене, коли під вечір зачне воркотіти твій порожній живіт, гі, гі, гі! Спімнеш мене не раз і не десять, ти праведнику! Гі-гі-гі!

ЯВА 3.

Куций, Явдоха. — За сцени праворуч чути жінс. голос го-гоз! Куций пасторчить уха і надслухує.

Явдоха — (близше): — Го-гов! Іване де ти, гов!

Куций: Гі, гі! Се певно його жінка гі-гі! Треба з нею трохи побавити ся, поводити по лісі, гі-гі! Як несе йому їсти, най порозливає, най страва вистигне і перекисне, гі,гі!

Явдоха — (кляче): — Іване, гей, та обігви ся!

Іван — (за сценою праворуч): — Го-гов, а що там?

Куций — (складає руки в трубу і стараючись його перекрычати, кличе в протилежну сторону): — Гу-гу! сюда, сюда, гов! — (хихочесь і з підскоками чвалає у гушак, де чути манячі клики).

ЯВА 4.

Іван — (виходить): — А хтоб мене кликав? Га, нема нікого? Явдоню, гов — се ти була? — (слухає) — А я був би прися-

гнув, що то її голос! Явдоню, а де ти, та?
— (слухає) — Нема, ей Богу, нема! А я
і води не напив ся, як слід! Чую раз: кличе!
Встав я від води — чую: кличе другий раз!
Біжу сюди, а тут нема нікого. Гм, може мені
так з голоду причуло ся, бо гадав, що пре-
цінь вона може принесе полудинок. Але деж
би — тільки світ! Мусіло мені причутися.
Нині вже всьо іде мені якось шкереберть.
— (заглянувши за корч): — Ось вже і во-
ли урвали ся та пошлели ся десь у корчі! —
(біжить на ліво). —

ЯВА 5.

Якийсь часок сцена остає пуста, відтак з ліса чути голос.

Явдох: Во ім'я Отця і Сина... Госпо-
доньку, допоможи мені вийти з того ліса!
- (вибігає перестрашена і роакрістана, стає
на серед сцени, розглядає ся): — Таж се
вже тут, ось наше поле а там потік, а тут ось
його полотнянка під корчем. — (Ставить
горщик біля полотнянки). — А я тільки
наблудила ся тай надерла ся по кущах —
(поправляє на собі одіж). — Щось немов
мене кликало, немов мене водило, аж як я
згадала на Бога тай перехрестила ся, так
зараз натрафила на стежку, тай вже мовчки
ішла нею, аж доки тут не дійшла. — (Над-
слухує; праворуч чути якийсь голос). — О,
знов щось відзиває ся! — (перестрашена.)

— Тепер вте з того боку! А деж Іван діває ся? — (Заглядає за куц. Голос стає виразнішим, пізнати, що се Івановий). — А та сеж і він сам, водив певно волики до води! Дай Боже тобі добре полудне, Іване!

Іван — (за сценою): — Дай Боже дякувати! От, прив'яжу воли, бо мені втішли були.

Явдоха: Та, чекай, я потримаю тобі, абись міг ліпше уп'ясти — (відходить).

ЯВА 6.

Куций — (вибігає з ліса з великим грибом в руках): — Гі-гі-гі! Добре, що пішла собі ти, побожна цокотухо; се, що тобі там остало ся ще в горшку, придасть ся також для мене. Аж тепер ви пригадаєте собі на мене! — (Відриває корінь від гриба і до шпівки гриба, як до мищини, виливає всю страву з горшка). — Гі-гі! Він їй покалує ся за свій хліб, а вона похвалить ся йому своєю доброю юшкою. Гі-гі! Тож то він набере смаку до неї! А як побачить порожне дно, то й певно відразу за коси зловить! Гі-гі-гі! А вона йому за хліб тоді горшком межи очі. Гі-гі-гі! Тож то буде забава! — (з радості бе ся по стегнах та дранає ногою і утікає зі стравою до ліса).

ЯВА 7.

Іван, Явдох.

Іван: А яким світом ти тут взяла ся?

Явдох: Гадаю собі: хліба не було білше дома, а за тою крикіткою ти зголоднієш до вечера. Тай наставила борзенько обід упорала ся коло хати, а відтак дитину дала до сусіди, а сама принесла тобі полуденок.

Іван: Десь добре, бідна, втомилася у таку спеку. Але добре, що принесла, бо я ще до тепер нічого в губі не мав. Той окрок хліба десь мені пропав з торбини. Чи якась звірина витягнула, чи яка людина забрала — досить, що шукав його усюди а він як камінь у воду.

Явдох: Ну, ну, дивися! Тай ти, бідний, надто голодуєш! Щось тобі так пішло як мені, бо я вже може сто разів ходила тою стежкою через ліс, а нині як заблудила, так ані руш вийти з него. Кручу ся в кільце — сама вже виджу по деревах, а вийти ані руш!

Іван: Таже мені ось недавно причув ся був твій голос, як я пив коло керниці.

Явдох: Се була я сама. Я вже була туй-туй на краю ліса, тай чогось завернула ся, сама не знаю чого. Здавало ся мені, що хтось відповідає, але десь немов в різних сторонах, тай я так навпростець зачала держати ся через купі, що аж страву порозливила. Ну, але я балу-балу, а юшечка стигне,

а така мені вдала ся, ще аж губи злипають ся, аж слива тече. Сідай Іваночку, та бери ся до їди, бо я виджу, ти вже нині перевернув не мало скиб а і раз на зуб не мав що взяти.

Іван — (сідас і бере горнятко та підносить жваво в гору): — Ов, щось воно легко, ти відай усьо порозливала.

Явдоха: Ей, деж там, трохи хлюпнуло, але я прецінь уважала. — (Бере від него і налякала ся): — А се що? — (Розв'язує з поспіхом хустину і заглядає:) — Де страва діла ся? Хто виїв? Прецінь я що-й-но поставила тут повне горня.

Іван: Істи не їв ніхто, бо ось ложка чиста. Десь так щезло, як мій хліб.

Явдоха: Хтось виляв собі мою юшку. От, видниш, тут видко на крисі. — (З розпукою:) — Щож я тобі тепер дам обідати?

Іван: За мене не жури ся, я перетерплю і до вечера.

Явдоха: Падоньку мій, се остатня пригорища муки була, та й то не довело ся пожити ся нею. На завтра нема вже з чого варити.

Іван: Якось Бог дасть. Нині докінчу своє, а завтра піду на заробок.

Явдоха: Але хто се міг забрати, — я лише відступила ся на хвильку...

Іван: Певно той сам, що мій хліб забрав; видко, хтось підглядав.

Ядеха: Та й не боєш ся Бога, забрати останню кринку голодному, геть до чиста?

Іван: Видко, що був ще голодніший. Най йому вийде на здоровля. Не падаєш та над тим, Явдону, бо ще прогнівивиш Бога через трех юшкн та окравих хліба. Ой вертай до дому, а я піду кінчити орати.

Ядеха: Ти вже не маєш багато. Я піду назбирати грибів у лісі, то буде застра на обід, а може і продам у місті. До того часу ти покінчиви орку та й підем разом до дому. Не буде кучити ся.

Іван: Ой і добре. Тільки не думаймо більше про юшку, бо і не вернемо того, що пропало, і решту дня збавимо.

Ядеха: Ой, який ти добрий, мій Іванчику! Інший в таким голоді був би мене за косу та в шиню за те, що не поїїнувала страви, а ти ще потішаси мене. — (Хоче поцілувати його у руку; він не дає і пригортає її до себе).

Іван: А прецінь ти навіть не згадала про той окравих хліба, що я загубив. На те і побирають ся чоловік і жінка, аби собі помагали у біді, та й пораду давали, а не ворогували на себе.

Ядеха: Хоч які ми бідні, а таки я прасливійша від неедної богачки. Навіть з нашого припадку — (показує на порожній горнець) — лихий не потішиться ся. — Весело відходить в сторону ліса).

Іван: Бо лише голодному в ігоді та любови, як ситому у скарбі та ненависті. — (Іде на ліво і чути його голос, як наганяє воли).

ЯВА ПОСЛІДНА.

Куций — (виходить сумно, оглядаючись осторожно навкруги і несе в одній руці хліб, в другій мищину): — От, прокляті праведники, замість кусатись, вони лежаться! Ані рязу навіть не назвали мене по імені. А нині якраз кінчить ся чортячий рік і я мушу станути о півночі перед найстаршим Люципером до обрахунку. Щож я йому скажу, тому ненаситному чортові? Певно мені шкіру попорє розпеченою нагайкою, коли йому покажу ось тільки мого здобутку — (показує на хліб і мищину). — Проклята служба у тім місі, бодай би той Люципер удавив ся був тим словом, що приказав мені йти сюди! Най би ті люди пропали, що за пакість, за кривду, не знають нічого иншого, як прощати! Бодай вони раз сковязали та задеревіли у своїй правелности! Най би ми черти, як полінами, жбурляли під найбільший котел, де смажать ся у своїх гріхах душі цілого світа за цілих сто літ! — (Рече ся невольним сміхом і западає ся на землю).

ДІЯ II.

Пекло. Чорна пещера, освічена різким огнем. На чорнім підансменю і чорнім престолі сидить Люципер, в блискучім, різнобарвнм одязі, сується та викручує ся на сидженю. Біля него два помішні чорти, які з горлястими видами стоять на сторожі. З долівки та з боків бухають тумани пари. При піднесеню завіси чути „пекельний крик” збунтованих душ. Помішні чорти перебігають через сцену з видами, нагайками та кайданами.

ЯВА 1.

Люципер сам; оглядає ся бояливо на всі сторони, морчить ся і підгортає ноги під себе, а заспокоюєсь, аж коли роздає ся „пекельний брляк” і настає тишина.

Люципер: Ага, ось вам і добре так! Прокляті людські душі! Вони бунтують ся, вони хочуть прохолоди, випочинку! Зачекайте віковічні недобитки аж до судного дня! На Йосафатовій долині прохолодите ся, що аж сам кости будуть тріщати від морозу. А відтак знов вернете до мене, бо від мене вам вже нема виходу! — (В другу сторону:) Ви може думали що вам удасть ся вивернути казан у наш чортівський новий рік, коли я занятий світовими чортами, які прилітають до обрахунку? Ого, пострівайте, моя нагайка тримає моїх пекельних чортів у добрій справності. Вони дадуть вам раду, хоть би всі нараз казани

підняв бунт! — (Глухий дзвін бо дванадцять. Бав!..) — Бе дванадцять! — (бав!) — Зараз злетять ся! — (бав!) — Треба зачиняти! — (бав!) — Сідаймо з повагою! — (бав!) — (Кличе до сторожів:) — А ви уважайте добре! — (бав!) — Чортові вірити не можна! — (бав!) — Як би котрий кинув ся! — (бав!) — Зараз його вилами! — (бав!) — Вже виджу, летять! — (бав!) — (До сторожі) — Скоро на своє місце! — (бав!) — Старий рік екінчив ся! — (бав!) — Дідьчий збір зачав ся! — (Свиснув переразливо. Чорти всіх станів і народів в одну мить зі всіх сторін являють ся на сцені).

ЯВА 2.

Люципер і Чорти.

Люципер: Ану, гай, ще не всі? Стягаєте ся, що? Часу вам не стало? Я вам поможу, бісове дрантя! Нині вже мершаві люди вас перестигли у скорости! Ано, гайда сюда з обрахунком; хто з вас приніс найліпший?

Чорти — (всі кидають ся до престола з некольним криком та гамором; кождий хоче бути перший; Люципер виліз аж на сідло, сторожі відтручують чортів від престолу вилами).

Люцифер: Ано, чортяки, станете ви тихо, або я міг знати з вас рахунки!

Чорти — (гомовають): — Ми хочемо по черзі! Як ти нас висилаєш на землю, так тепер нас викликай!

Люцифер — (кидаєся і грозить нагайкою): — Я вам дам зараз по черзі нагайкою по спині. Чи я тут не паз, не цар між вами? Моя воля нехай буде вашою волею, моє слово вашим правом! — (Чути великий брязкіт і невольний крик; сцена як перше, підчас якої Люцифер неспокійно сунується; коли утишило ся, говорить дальше): — Я вам всім світовим чортам кажу: беріть ся айніше до роботи і пантруйте дільше свого диявольського діла, бо але буде з вами! Глядіть; яка тут в пеклі тривога і день і ніч, без упику. Що хвиля душі бунтують ся в котрімсь із 777 тисяч невольних казанів та можуть стягнути з него покривку, або видобути ся на волю. Ціле пекло мусить зворушити ся, збігати ся, як на пожар і скандувати назад бунтівників у гріхову юшку. І так місяць за місяцем, рік за роком. А ви собі тимчасом розкошуете на землі. До півночи скінчите свою роботу один з другим тай ідете на цілу ніч аж до третих півнів забавляти ся разом з відьмами. Міркуйте-ж, що се не довго буде. Тут всі аж просять ся на землю. Я кожного з вас виміняю, хто не буде слухати як слід, або не дасть доброго ра-

хунку! — (Хвиля мовчанки). Сім гріхів
головних нехай остає тут, а решта гайда
розглянувши ся по пеклі, доки вас не покличу!
— (Всі чорти розбігають ся, а остає
сім постатий, закутаних чорною заслоною).

ЯВА 8.

Люципер і Лакіство.

Люципер! Гордість перша!

Гордість — (бундючий молодець у
фантастичнім мундурі і зброї, відслонює ся
і стає на середині; решта сідає на каміні
по боках): Люципере! Я працював щиро
за сей рік і не уступив ні на одну хвилю із
людського серця. Цілий світ зброїть ся, а
зброїть ся лише з гордості. Хоч ніхто не ба-
жає війни, але кождий хоче мати силу. То-
му піддав я людям гадку, щоби подумували
нову, скоро і далекострільну зброю, най-
страшнійші гармати! І люди слухають ме-
не. Чи ж не сповнив я свої задачі?

Люципер: Правда, ти сповнив її, але
лише в частині. Роздувай дальше іскри,
най розжарить ся вогонь! Кинь свою гордість
між народи! Нехай вони ідуть ся між собою.
Нехай кождий нарід уважає себе вищим
від другого нехай погорджує другими мова-
ми. Ближній най гордує ближнім! Поста-
рай ся о те, щоби сусід відвертав ся з смер-

віном від сусіда, щоб старий легкомисний
мелодного, щоб молодий звав старим по-
потрібом, щоб багатий називав бідних по-
бравами а учений мав всіх за дурнів! Тоді
я тебе похвалю! А тепер йди на землю, ро-
дувай пожеар, бо я хочу війни, бо я хочу люд-
ської крові! — (Гордість надіває на себе
заслону і відходить).

ЯВА 4.

Люципер Лакіństwo.

Люципер: З черги най вийде Лакіństwo!

Лакіństwo: — (худий, згорблений ску-
пар, а мішками грошей, скидає з себе за-
слону та йде перед престол): — Гелге! А я
все своє людям шепчу: збивайте гроші, об-
дирайте один другого! Хто має гроші, тому
люди покоряють ся! Кривдять оден другого!
Батько сина, син батька! А люди слухають
мене. За гроші, за землю, син повстає про-
тив батька, батько против рідної дитини.
Бють ся, мордують ся, ненавидять себе. Чи
треба кращої війни, як я її придумав?

Люципер: Отсе ти добре придумав.
Дбай же дальше, щоб ні одної згідної ро-
дини не було на світі. На їх незгоді я буду-
ю своє царство. Їх незгода для нас — по-
кольне живно! — (Кличе:) — Трета Нечі-
стота! — (Лакіństwo заслоняє ся і відхо-

дять, Нечистота відслонює ся і підступає до престола).

ЯВА 5.

Люципер і Нечистота.

Нечистота — (Красавиця у блискучій, яркій та прозорчій одежі, прибирає розкішну поставу): — Хтож не задивить ся на мене? Кого не причарує моя краса? Нею я заповонила цілий світ. Моряки перешукують глибину моря щоби на моїй білій шії нанизати шнурки дорогих перел; ямарі видирають з самої землі золото, срібло та дороге каміне, аби ними украсити мої круглі руки; тисячі робітників день і ніч виробляють дорогоцінні тканини, аби ними прибрати мою гнучку стать. Цілий світ безнастанно лише думає про мене і мені служить. І хоч я Нечистота, то зводжу людей лише красою. Богатий і бідний йде за мною! Чи ж не вдоволений ти з мене, Люципері?

Люципер — (влюблено): — Вдоволенний, принадна грішнице, вдоволений! Збирай-же далше для пекла людські душі! Відбивай від жінки мужа, від мужа жінку! Видирай родичам дитину, їх надію, їх потіху! Ріжни родину, вводь молодіж до гробу! Се наше, пекольне жниво! — (Дає їй знак рукою, щоби відійшла; вона бере на себе заслону і віддаляє ся). Четверта: Зависть!

Люципер і Зави́сть.

Зави́сть — (відкриває ся стара, поморщена цокотуха, убрана напів по сільськи, напів по мійськи, з великими окулярами на носі, з палицею і торбиною в одній руці, з чорним котом в другій руці): — О-о-о! Ледви дочекала ся я! Чому я аж четверта, чому не перша? Що стара? Певне, тобі. Люципере, тамта була ліпша, хоч не чиста, але молода! Ми, головні гріхи, всі однакі, всі рівні. Кождий однако шибав ся по цілім світі; нас знають і білі люди і чорні і жовті і червоні. Всюди ми дома і всі нас однако приймають. А тут по черзі: ти, Зави́сте, чекай разом там з тими якимись бовдурами — (показує на оставші гріхи): — Чому? Що там десь в катехноі так написано? — (показує на Обжирство). — Я тяжко працюю на свій хліб. Він там собі медом попивав з хлопами, а я з бабами мушу молотити язиком, аж вязи болять. Ти се повинен знати сам, Люципере, бо ти від чогось є нашим наставником. Хиба гадаєш що ми за тебе маєм всьо робити, а ти вже про ніче не потребуєш дбати? Ого го! Я раз була підлізла аж до неба під саму браму, то виділа і чула, як навіть там кождий своє мусить робити. А сам Бог — (Люципер і всі чорти здригають ся і тупочуть), — а видиш, що

і тобі я ніщо недоступля, так є, сам Бог (чинов-
адриють ок) — дбає про все навіть на зем-
лі, про кожного чоловіка, про кожне звірятко,
що і оден волос не випаде без него — не
так, як ти...

Люципер — (перериває): Мовчи вже
раз, відмівська тарадайко! Чи гадаєш, що
ти є між бабами, що лопочеш як вітровий
млин. Я знаю, що перед тобою не остоїть
ся нічо ані тут на долі, ані там в горі. Все
ти оглянеш твоєю ідкою слиною та ненавис-
ною жовчию. Але не сиди мені так вічно між
жінками але перебирай ся також, стара є-
ширице, і до мужчин, нехай і їх веде зависть
до злоби, а злоба до згуби.

Зависть: О, се вже до мене не нале-
жить...

Люципер — (перебиває): — Досить,
досить, ані злова більше! Чула, що я ска-
зав тобі, іди-ж і пантруй того, аби не було
але з тобою, бо я не подивляюся на твої ста-
рі кости, а зберу їх так нагайкою, що аж
будуть тріщати. — (Зависть, все щось го-
ворячи живо і розкладаючи руками та го-
ловою під покривалом, — відходить). —
Обжирство п'ятє!

ЯВА 7.

Люципер і Обжирство.

Обжирство — (а червоним, запитим

ницею, кремеєний шпак, з ковбасою на пині і літровою чаркою в руці, підходить). І Пиянство! Обжирство і Пиянство. Одно без другого не може бути, бо одно без другого нічого не варта. Як добре напоїш, то тоді мушиш напийти ся, але напивбись ся і не ївни. Я все кажу: пий і їдж, а про завтра не журися! Що в твоїм животі, се вже твоє; ніхто тобі сего не відбере. Як тебе хто частує, не відказуй ся! Дасть хто тобі чарку меду певну, віддай порожну! Ов, вже аж горло мені пересохло! — (Потягав з чарки і закусує ковбасою). — Гей! медом же то медом!

Люципер — (гнівню): Так ти тільки медом вмієш захвалювати, а більше нічого не придумав? Не винайшов нічого, щоб розгрівати людий до нестими, щоб запоморчувати їх голови, розбурхувати пристраси, вести до злочину, убійства?...

Обжирство: Або-ж медом того не потрапиш?...

Люципер: Йди. йди з своїм медом! Проч від мене медом залита неробо! Старий вже з тебе пияниця нездара! Іди, роби вже те, що вмієш, а я пішлю тобі на поміч чорта. що буде ліпше від тебе пильнував справи! — (Обжирство відходить).

ЯВА 8.

Люципер і Гнів.

Гнів — (червоний, витріскокий, роз-

християн та з побуреним волоссям, якби
вирвав ся від бійки, говорить грізно, розма-
хує завзято руками, та розставляє ноги, як до
бійки. Скидає самовільно заслону і скоро, з
гнівом підступає до престолу): — Вже дов-
ше не буду мовчати! Нехай мені ніхто не
лізе в гречку бо я не стерплю! І тобі, Лю-
ципере, мушу сказати правду в очи! По-що
між ними ще й зависти, коли я, Гнів, дове-
ду їх до такого завзятя, що вони цинуть ся
на себе як вовки, на смерть і на жите. Я до-
воджу їх до того, що вони стають отверго
против себе, платять собі оком за око, зу-
бом за зуб; кождий з них ловить за те, що
попаде під руки і не питає, куди і як бе і
ллеть ся кров і валяють ся труни!... А за-
висть ще? Вона підступцем, скрито жалить
своїм жалом а при найменшій небезпечно-
сти трусливо утікає, або прокидає ся бай-
дужною. Нехай вона орудує собі там між
бабами, а з хлопами я і без неї дам собі
раду!...

Люципер — (грізно): — Мовчи! Звер-
тай ти на людей свою злебу, а між чортами
не роби мені крамоли! Коли-б ти мені на-
пав ту старуху, Зависть, то я тебе так про-
чухаю нагайкою, що відхоче ся тобі біль-
ше мене не слухати! У мене кождий чорт
і всяка відьма добра і всюда може трудити
ся на більшу славу і користь некла А сво-
го діла ти ліпше пильнуй! Чи не бачиш,

кілько ще спокійних родин на світі? Між них іхди! Най чоловік оперіщить за дрібницю жінку, а головно, най батьки сснів катують — про се дбай! Що тато синове вояпле, то син певно відобе на внукови і так підуть з рода в род побої, завзяте і злоба! — (Дає знак до відходу). — А бабу, Зависть, не тикай мені, чуєш? — (Гнів відходить люто, не оглядає ся). — Ану семе: Лінивство! — (Не рухає ся). — Лінивство, ге! — (До сторожа): — Сину, пробуди його; певно заснула та гнила колода. — (Сторож торкає Лінивство вилами під бік).

ЯВА 9.

Люципер і Лінивство.

Лінивство — (грубий як бочка, будить ся і розтягає ся, голосно зіваючи, але не встає): — Ов, як я смачно передрімав ся!

Люципер: Ти забув вже, чого сюда прийшов: спати, чи здати рахунок?

Лінивство: Та чекай, Люципере, най перше думки позбираю. Ага... ну та що?

Люципер: То я питаю тебе: що?! Що ти зробив за весь рік?

Лінивство: Я? Нічо.

Люципер: Яко нічо? Прецінь я наказував тобі, щоби ти доводив людей до нужди, учив їх красти, підмовляв до рабунку, а ти з того всього нічого не зробив?

Ліниство: Нічого!

Люципер: Щоби відтягав їх від науки, від просвіти, пири́в віру в забобони — а ти нічо?

Ліниство: Нічо!

Люципер: Щоби відбирав їм віру в свої сили, нищив надію на будучину, тручав у розпуку без просвітку — а ти нічо?

Ліниство: Нічо!

Люципер: І ти маєш відвагу мені се казати?

Ліниство: Я нічого не робив, але воно само все зробило ся.

Люципер: Якто само зробило ся?

Ліниство: Ну, так. бо ліниство є початком до всього злого. Чи розпуста і нечистота мала бн приступ до чоловіка, коли-б не ліниство. що нічого не робить? А пиянство і обжирство — чи не з моєї причини ширять ся між людьми? Або захланність і жадність чи не дигають на чужу працю, бо їм власна праця опротивіла? Тай гнів і гордість приходять від безробітя, яким я так люблю ся. Тож дай мені спокій з рахунками, бо я не люблю багато говорити. — (Встає і тяжко сапаючи, та киваючи на бок, переходить через сцену до відходу).

Люципер: Іди, іди, ти грубий ледаре! Справді ти найліпше робиш свою службу. Ціле пекло сміє ся з радости, коли тебе ба-

чить. — (Сміє ся до розпуку, а разом з ним і сторожі).

ЯВА 10.

Люципер, Чорти, Куций.

Люципер — (свиснув — чорти в одну мить збігають ся; Куций на останку, боязко оглядакчись): — Ну вже оглянули нескількі челюсти, що? Нехай з вас кождий пригадає собі, як то тут смакує, борикати ся з тими мільонами людських душ від самого початку світа! Всі люди разом на землі, се як кропля у морі супроти числа тих душ, що смажать ся у моїх кітлах! Для вас повинно бути се забавкою, згорнути всіх людей до одного сюда до мене. Ану, котрий з вас має найліпший рахунок? Нехай похвалить ся. — (Всі кидають ся з криком до престола; сторожі стручають їх). Алеж не всі, не всі, нема вже часу, бо ось вже небавом півні проніють. Я лиш питаю за того, хто має найбільший рахунок! — (Знов всі навипадки кидають ся до престола). Ого, там котрийсь ховає ся! Ага, се ти, Куций, лісовий чортяко? — (До сторожа): А витягни його за баранячі роги, най він здає рахунок! — (Сторож сходить по него і тягне за роги).

Куций: Поволи, бісовий наганячу, бо мені виллеши всю мою заслугу.

Люципер: Розкажи но, сину, що ти робив через рік?

Нуций: Хиба ти не знаєш, Люципере, як лісовий чорт товче ся по лісах? От, наганяв людям диких у бульбу, а медведів на овес, лисам показував, куди йти курий красти, а вовків посилав по вівці. Гі-гі-гі! Тай бабів водив по кущах, як приходили по гриби, а дівчата зачіпав у малиннику. Гі-гі! Пастухам мух насилав на худобу, а фірманам колеса ломив, як їхали по кленки. Гі-гі-гі!

Люципер: Але кажи, ти козяча борода, скільки душ людських ти звернув мені?

Нуций: А звідки мені взяти душ людських у лісі? Хто затагне на часок до ліса, то за своїм — зробить, тай чим скорше вертає. Я от ще нині хотів заманити бодай одного, аби з його гріхом прийти перед тебе, Люципере, та і се не вдало ся. Голодному орачеви, Іванови, я забрав той останній кусник хліба — (показує), — а він і не загляв мені, навіть мене не згадав! А його жінці я вилляв усю юшку з горшка — (показує), а вони не лізла, що не побили ся, але ще і цілувати ся стали. — (Загальне обурення чортів.).

Люципер — (кидає ся люто на престолі): То з тим ти приходиш перед мій престол, ти погана неждаро? Се твій рахунок за цілий рік, від якого стіни цілого пекла потрясли ся! Давайте но його сюда, най я йому попарю спину моею громовою нагай-

кою. — (Сторожі тигнуть його перед Люципера, який ударяє нагайкою. За кожним ударом резаходить ся великий гук, коли можливо, то і іскри. Нуций кричить нелюдськими голосами і корчить ся від болю та ногами перебирає). — Але то ще не досить кари для тебе! — (До сторожів): Відломіть йому ті роги, які він там у тім лісі запустив аж по самі уха! — (Сторожі підважують вилами і відривають роги; другі чорти з острахом ховають ся і трясуть ся з боязни). — А тепер підеш за той кусок хліба на цілий рік служити до того Івана, а за ту юшку будеш його жінці служити другий рік, а ще третій рік будеш надслуговувати їм обоім за те, що не вмів їх довести до сварки! А як за три роки не принесеш ліпшого рахунку, то підеш три рази по три роки служити до самого монастиря, аби тобі без ушину церковні дзвони розривали уха і молитви монахів впивали ся гадюками у твою душу!

Нуций — (з плачем): Сам ти, Люципере, завинив, а мене за свою провину оббив! Чого було мене посилати до ліса? Чиж-то вже ті часи, щоби чорти сиділи по дебрах та очеретах? Нехай буде, як ти сказав. Піду на три роки служити Іванови, але дай мені людську подобу, щоби я міг між людей замінити ся....

Люципер: Мовчи! Вже я все за тебе

придумав. Слухай лише, що я даліше говорити буду. Переберешся за бідного, хлопського наймита і назвешся Марком. Наймешся у Івана і будеш вірно служити, щоб він зі всім здав ся на тебе. Бо поки він сам працює і журить ся, доти гріх не має приступу до него. Як зледащіє і розбогатіє, навчи його бути захланним, гордити другими та поневіряти біднійшими. Та не досить се го! Зі збіжа навчиш його курити горівку а вона зробить також своє. В чоловікові пливе половина людської, а половина звірячої крові. Горівка розбудить і в твоїм побожнім Іванови звірячу кров. Зразу виступить в нїм лисяча кров, а потім пробудить ся вовча кров, а відтак попливе у його жилах малляча кров, поки вкінці не возьме верху над нею кров безроги. Розумієш тепер? Нуж, даліше в світ на поміч сій запитий нездарі — Обжирству і Пиянству!... Пильнуй діла, бо горе тобі! — (Куций утікає. Останні чорти підносять ропіт; кождий з них хоче здавати рахунок). — Я знаю, що всім вам спішнить ся. Але досить на нині. Приходіть завтра о півночі на дальший обрахунок!... — (Чорти негодують) — Мовчи! — (Світла гаснуть і всі щезають в пекельній темноті. Завіса спадає).

(Конець II ДІА.)

ДІЯ III.

(Пізній вечір. Заможне обійстя. Ліворуч (від актора) хата на дві половини, з ганком; вікна її освічені ясно. Праворуч шпика з високим коминном. Сцена загороджена штахетами. В глибині та сама околиця, що в першому акті.)

ЯВА 1.

Селянин, потім Куций.

Селянин — (за воротами): А гей! Є там хто на обійстю, аби отворити? — (До себе): — От, біда з богачами, як вони замикають ся — боять ся людей!

Куций — (виходить із шпика, одітий як парубок): — Який чорт товче ся там по ночі, га?

Селянин: Яка се ніч? Я тільки що прийшов з роботи. Отвори, бо маю діло до Івана.

Куций — (підходить): — У господаря тепер гості, нема часу на діла з вами!

Селянин: То поратуй ти мене, Марку! Я прийшов позичити збіжжя. В осени віддам, або ще і скорше відроблю.

Куций: Віддай перше, що ти взяв то-рік, а тоді приходи по нове!

Селянин: А хибаж я вам вже не відробив при корчунку? Таж я цілий місяць

гарував коло таких пнів, що і шість людей не обійме одного.

Куций: То ти собі так рахуєш, а ми рахуємо инакше — у нас збіже дороге!

Селянин: А кількож я би, по твоєму, мав ще робити?

Куций: Як прийдеш ще дві неділі молотити, то тоді дістанеш нове збіже.

Селянин: Гей, люди, таж то лихва, гірша як у жида! Але бо мені зараз треба допомочи ся; діти хочуть їсти, а ту ні звідки взяти... До нового хліба ще далеко, а самою лободою не накормиш ся...

Куций: Говори ти таке ось до того стовпа, а мені ніколи з тобою вистоявати!

Селянин: Марку, Марку! Таж у мене не пропаде. В осені віддам подвійно, лиш заратуй тепер...

Куций: Віддавай і потрійно а я збіжа не дам. Господар казав гонити таких дармоїдів як ти!...

Селянин: Марку, Марочку! Та який я дармоїд? Гарую від рана до вечера. Гляди на мої руки, а вони скажуть тобі багато, багато... А чиж твій господар зможе переїсти тільки стіжків? Наклав їх як гір в Карпатах.

Куций: Переїсти не переїсть, але нам збіжа треба, бо ми з него куємо новий напиток — горівку...

Селянин: Боже милий! Псують збіже,

а бідного з під воріт гонять. Най тобі, Марку, і твому господареві сего Пан Біг не пам'ятав.. — (Відходить).

Нуций — (дивить ся за селянином і сміє ся): — Йди, йди! Таким самим був колись Іван. І він таке говорив і він все Бога о прощення для других просив... А нині він не той... — (Підскакує по давньому на сцені та регоче ся своїм: гі-гі-гі!).

ЯВА 2.

Куций, Явдоха. По хвилі Іван.

Явдоха — (виходить з хати з фляшкою в руках, а під запаскою держить спорий кусень білого хліба; коли побачила Марка, як він вистрібує, студувала ся чимало): — А тобі, Марку, що стало ся? Скачеш як цап а іржеш як лошак?

Нуций — (споважнів нагло і замяв ся, немов придибаний на горячій вчинку): — Е.... ні, то я так з радости, що горівка мені вдала ся... Смачна-ж вона смачна, а яка огниста!

Явдоха — (задумано): — Ще ніколи я не бачила тебе таким... — (На стороні): — Не знаю, що в нас діє ся? Всі ми позміняли ся. З бідних стали ми богачами, та з багатством і щастя з поміж нас утекло. Мій чоловік, давнійше такий добрий, сердечний

— нині згордів, став захланним, лиш про
грів та майно дбає. — (З жалем): — А
чиж я не ниньою стала? І по собі бачу, що
я не та, що давнійше... — (До Марка): —
Але правда, я прийшла за горівкою. Іван
хоче з гістьми її скоштувати..

Нуций: Скажіть господареві, най тут
з гістьми виїде. Перший спуск належить
коштувати просто з чопа.

Явдох: Просто з чопа? От, що виги-
дав. Може й ліпше, бо в хаті їм розмова не
кльоїть ся. Піду сказати. А тобі ось я винесла
кусень білого хліба, на, закуси, нім буде
вечера — (подає хліб).

Нуций: Не хочу я вже ні вашого хліба,
ні сала; нині відходжу зі служби.

Явдох: Та як? Ось під ніч, зараз?

Нуций: Зараз. Під ніч я прийшов, тай
під ніч відходжу.

Явдох: Та ми тебе так не пустимо; то-
бі ще від нас платня належить ся.

Нуций: Як належить ся, то давайте!

Явдох: Та якже так можна, Марку...
Ось я зараз покличу господаря — (іде до
хати, зараз за дверми стрічає Івана). —
Добре, що надходиш, Іванчику. Чи споді-
нав ся ти чогось такого? Як раз нині, де
тільки клопоту через гості, коли перший
раз пішла горальня, — той навіжений Мар-
ко дякує нам за службу!

Іван: Ну, ну, зістав ти, Марка, мені

а сама іди до гостей. Чи несеши горілку?

Явдоха: Ні, не несу, бо він сказав, що повинно ся конштувати коло бочки.

Іван: Нехай буде і коло бочки. Іди лише забавляй гостей, а я з ним розмовляю ся. Не жури ся нічим: він кине нас, коли я скочу, а не коли йому сподобає ся.

Нуций: Ой, ні, господарю! Таки тепер вже мусите розрахувати ся зі мною. Першого року ви мені не заплатили, аби я лишив ся на другий рік. Я робив вам другий рік, а ви мені не заплатили, аби лишив ся на третий. А тепер минув третий.

Іван: А я ще не заплачу, як не лишив ся і на четвертий!

Явдоха — (що направила ся до хати, побачила біля воріт діда): А чого ви, діду, під ніч?

ЯВА 8.

Тж. Жебрак.

Жебран: За душі ваші Бога молити буду... Ось чув я у селі, що у вас господне, великий чині празник, бо усі богачі запрошені, то і я, бідний, прийшов, чи не припадає мені лишній кусок хлібонька нашого насущного. Бог вам винагородить сторицею на дітоньках ваших...

Явдоха — (дає хліб): — Ось, маєте хліб тай не вистокуйте, діду, бо і без вас є

богато клопоту.

Іван: А-на що ти, неадаро, роадаси хліб тим пройдисвітам? Даш нині одному, то завтра прийде їх десять а позавтра ціла хмара, що й не перегадуєш.... — (Явдоха відходить до хати. Іван до Куцого): — Го-ни мені геть від обійстя тих дармоїдів, що робити не хочуть а даром би їли хліб!...

Жебран: Хлібоньку святий! — (п'яв його). — Положу тебе на камені. — (До Івана): На, ненаситний богачу, возьми його... для мене найде ся ще в добрих людей кусок хліба... І за се хай тобі Бог простить!... — (Відходить).

Іван: От, видиш, він ще і багїкає! — (До Куцого): — Підойми, лїпше най безрога його з'їсть...

Куций: От, видите, вже вмієте самі пошанувати і без мене?

Іван: Не тобі мене учити. Не роби ся таким мулрпм! Вмів я хліб пошанувати і без тебе.

Куций: Ой не так воно було, госполарю! На відходнім можу вам все сказати. Памятаєте ви, що тут було на тїм місци, де ваша хата тепер стоїть?

Іван: Що було? Межа була. Ну, та й що з того?

Куций: Тут була межа, а на тїй межі ріс куц калини. Три роки тому ви орали, де тепер ваш город, а під калиною сховали

були свій полуденок у торбині, під полотняною.

Іван: Який полуденок? В торбині? Коли се було?

Куций: Окревок хліба... остатний в хаті.

Іван: Ага, що десь мені так щез був з торбини?

Куций: Знаєте, хто його вкрав? Я сам.

Іван: А ти харцизе, коби я тебе був дістав тоді в руки!

Куций: Овва! то що було би? Ви були б сказали тоді: „На здоров'я тобі, їдз здоров!“ Та бо я вам ще тоді і юшку випив, а ви павіть не заклиали мені. — (Іван опустив голову і задумав ся). — Отже видите, що ви не уміли пошанувати свого добра!

Іван: Досить тої науки! І ти пройди-світе, злодію, грозини ще мені, що відійдеш від мене! Плені у мене потні і руки сильні! Попробуй лише; я віднайду тебе всюди, а в моїх руках ти счорнієш гірше від землі...

ЯВА 4.

Тік. Явдоха, Гість. Наймичка.

1. Гість: Га, га, кажете, що при бочці буде ліпше смакувати?

2. Гість: Просто з чопа, просто з чопа, каже господиня.

3. Гість: Ба, як вона така вогниста, то

і більше її можна вишити на дворі.

Іван: Вибачайте, гостоньки мої, що я вас покинув та пішов за ділом. Коли вам до вподоби при бочці, то будем коптувати при бочці. Ане, внесіть сюди стіл таї яку закуску, а живо! — (Явдоха з наймичкою вертають ся до хати і по хвили виходять зі столом, справляють його, застеляють, кладуть посуду, а потім приставляють лавки).

1. Гість: То там отсе ваша горальня? Як ви прийшли до такої штуки?

Іван: Та Марко мене навчив.

2. Гість: Та і збіже у вас рік-річно родить ся! Є з чого курити горівку...

1. Гість: Ой, у мене позаторік так вимокло було все, що я мусів на насіне купувати.

2. Гість: Ба, а у мене знов торік так все вигоріло від сонця, що і соломи навіть для худоби не було.

3. Гість: Що казати, всі три роки були лихі на урожай. Люди тепер на переднівку аж пухнуть з голоду.

Іван: А в мене, бачите, зародило. А щоби зерно не марнувало ся, я зачав гонити з него горівку. — (До Марка): Ану, но, Марку подай но її, най скоптуємо з еусідами. — (До гостей): — Просимо сідайте та купайте ласкаво... Чим хата богата...

1. Гість: Ой, та де вже і змістить ся стілько тої їди. Ми що й не встали від сто-

ла.

2. Гість: А я вже і ременя попустив, їй Богу.

3. Гість: Вже там пити, то що иншого, але їсти, то вже, їй Богу, не можемо.

Нуций — (приносить поливаний збанок і срібну чарку): — Отсе перша чарка тої живучої води з власного хліба. — (Наливає з чарки на мищину). — Дивіть яка чиста, як вода з кирниці. Але який в ній дух! Понюхайте! — (Тикає кожному під ніс).

1. Гість: А-а-а, справді, який дух!

2. Гість: Аж в носі крутить, а пчих!

3. Гість: Ая, аж в голові морочить.

Нуций: А яка в ній сила! Се вогонь, перемінений у воду. Ось дивіть! — (Запалює. — горівка бухає ясним полумнем. Нуций мачає палець і показує).

1. Гість: Ойой, аж страшно таке пити.

2. Гість: Диви, диви, так горить, аж щепотить.

3. Гість: — (Запхав і собі-ж палець, але коли його припекло, скрикнув): — Ув, та бо і пече воно! Се таки справжній вогонь!

Нуций: Таки справжній вогонь, що дасть вам веселість, силу, розум і відвагу, перемінить вас на инших людей, покаже вам світ краший, буйніший, вкоротить час і дасть довге життя! Нумо, пийте, господарю, до гостей! — (Наливає).

Іван: Та вже час, напийся, бо ти роз-

говорив ся над чаркою, що і кінця нема тій бесіді. — (Ще до 1. Гостя). — Дай Боже здоров'я! — (Кущий кривить ся і тупає зі злости ногою. Те саме робить при кождім слові: „Бог”).

1. Гість: Дай Боже і вам! — (Бере чарку).

Іван — (Дуже чемненько): — Дякувати красненько кумцю любенькі. Пийте ласкаво по черзі.

1. Гість — (До 2. Гостя): — У ваші руки, сусідо. — (Ще).

2. Гість: Пийте здорові!

1. Гість: — (дуже чемненько): Ой, вибачайте, кумоньку що я випив перед вами. Їм належала ся чарка по старшині, горареньку наш любий.

1. Гість: Байдуже! І так вона мене не мине. — (До 4. Гостя): — А ви, сусідо, що так задивили ся, як миш на крупу? Не бачите, що хочу пити до вас?

4. Гість — (що до тепер мовчав та лише розглядав ся) — Ну, ну, пийте, пийте!

3. Гість — (дуже чемненько): Лише не прогнівіть ся за мої слова, золотенький кумцю. Я жартую з вами, бо люблю.

4. Гість — (випив, дуже чемно): — Ая, ая, ая!

Іван — (до Явдохи): — Ходиж і ти, моя жіночко, напий ся тої розрадниці. — (подає чарку). — А тепер, при вас всіх,

мої любенькі сусіди і куми, мушу віддати честь і мому Маркови, що мені наравив стати горальником.

1. Гість: Ей, вже то ми знаєм, що як би не ваша голова, то і його рада на нічо не адала би ся. — (Іван цілує його).

2. Гість: Ви таки наймудріший чоловік на ціле село, що я кажу, на цілий повіт — се всі говорять — (Іван цілує його).

3. Гість: А як не мають казати, коли видять, що Іван своєю головою дійшов до таких маєтків, до такого гаразду. Се не кождий вдасть! — (Іван цілує його).

4. Гість — (що кождому притакував своїм ая, ая, тепер встає і діє сам цілувати ся).

Нуций: Ага! Вже прийшла на них десяча натура так собі підлещують та чванять себе. Треба їм дати по другій чарці, на вовчий поров. — (Вибігає зі збанком до шинки).

Іван: Гостоньки мої любі, сусідоньки мої славні і мої куми сердечні. Честь се для мене велика, що можу в своїй хатині прийняти таких богатирів і таких славних людей.

Нуций — (вертає зі збанком): — А ось є свіжа, ще з піною наточена.

Іван: Позвольте, приятелі мої, ще по одній чарці. Не зашкодить — се прецінь

з найліпшого жита. — (Піс до 1. Гостя): —
У вашні рученьки, куме!

1. Гість: Та чому знов у мої, куме Іваноньку, ось може перше до других чесних приятелів.

Іван — (з фантазією): — На, пий йолупе, не відпрошуй ся. — (Підходить до Явдохи).

Явдоха: Ой, Іваночку, та деж так називати своїх гостей!

Іван: А ти мовчи, дурна, коли я говорю! — (З криком до неї): Ану, чого чешиш тут одна з другов? Лягайте спати, а не вистояйте, тут вас не потреба! — (Явдоха відходить з наймичкою до хати).

1. Гість — (не і подає чарку 2. Гостеві).

2. Гість — (до 3. Гостя): Беріть, беріть ви, кумоньку, а я вже пізнійше.

1. Гість: Та не церемоньте ся, як баби коло перелазу, бо вам кину чарку під ноги!

2. Гість — (берє, не і кидає чарку на стіл): — Як на се прийде, то я і інакше знаю поцеремонити ся!

(Кущий підносить чарку і подає).

3. Гість — (не): — А не кинув б ти скорше головою, хлопце, чим чаркою? Голова ліпше би дудніла!

(Кущий підносить чарку 4. Гостеві).

4. Гість — (не хоче пити): Ні, ні, я вже не буду, аби не було за багато.

Іван: А се як, ми пили, а ти ні? То ти нам встид робиш!

4. Гість: Не можу, любенькі, пийте ви самі здорові а я буду вже дивити ся.

Всі: Самі не пемо. Мусиш з нами пити!

Іван: Як не випеш, то будеш мати зі мною до діла!

1. Гість: Як не випеш, то з нами всьо скінчене, я тобі сего до смерти не забуду!

2. Гість: Виляти йому за шиворіть коли не хоче пити!

3. Гість: Або одубасити його тут, аби попамятав добрий місяць, як з нами не тримати кумпанії.

4. Гість: — (вишив) — Що ви дурні гадаєте, що я не потрафлю пити ліпше від вас? Аби я тобі смоли горячої не заляв за ковпир та не порохував зуби одному і другому!

Іван: А ти моїх гостей не ображай в моїм домі! Вони тобі не рівня, ані я тобі не рівня, ти жебраку!

4. Гість: Певно, що не рівня, бо кожний з вас, як ще не сидів в криміналі, то певно ще там буде сидіти!

2. і 3. Гість — (Кидають ся до 4.): — На кого ти таке кажеш? Кого ти називаєш кримінальником?!

1. Гість — (розборонює): — Та чого ви чіпили ся хлопа? Він нікого по імені не назвав.

Іван — (відтручує): — А тобі яке діло? Най бють таку собаку, що бреше.

1. Гість А звідкиж твоє добро, як не крадене, або не чароване? Хиба він збрав, як ск. зав?

(Всі зчіпають ся і бють ся кулаками; покидали з себе шапки та розхрістали одіж).

Куций — (тимчасом поскочив наточити новий збанок і виліз на стіл зі збанком в руці): — Гей, пани господарі, свіжа горівка, свіжа горівка! Перестаньте перечити ся, а напийте ся по новій чарці, то вам веселійше стане! — (На стороні): — Станете малпами безглуздими.

Явдоха — (що на гамір вибігла перестрашена, на пів лише убрана з хати з служницею): — Ой, не давай їм вже більше, Марку, бо ще гірше буде.

Всі — (зривають ся до неї): — Що то не давай! Чому не давай? Чому не давай? Хиба ми вже не притомні, чи що, не маєм свого розуму? Давай сюди сеї огнистої! Як пити, то пити! Раз мати родила!

Іван — (бере чарку в руки): — Ано, по старшині батька в лоб! — (Пє і дає 1. гостеві): — Ей, браці, коби то я ще де музику вам спровадив, то би аж тоді було нам весело — (підтунцьовує).

1. Гість — (випив; співає коломийку):

Як обідав старий дід,
Трохи згорбивсь, трохи зблід,

Стара баба кашу їла,

Трохи змерала, трохи випіла.

(Регоче са несамовито, разом з Іваном).

2. Гість — (випив): — Ух, ух, ух, аж ноги дріжать. давайте музики, гей! — (Іде в присюди).

3. Гість — (випив, бере збанок від Куцого): Та ти, мой, відай гравш на скрипку, ано заграй нам, та скинемо ся тобі за те по пятакови! — (Куций біжить до піпки).

4. Гість (сам наливає собі і випиває).

Куций виходить з піпки, граючи дрібненького козачка. Всі зривають ся до танцю. Одні тягнуть господиню, другі служницю. Счіпають ся і по два хлопці танцюють. Один вискакує на стіл, другий рачки по землі лазить з диким віканем і реготом).

Куций — (перестає грати): — Досить вже того; треба їм дати напшти ся послідну чарку. — (Хватає збанок зі стола і біжить до піпки).

Танцюючі: Алу, чого станув! — Давай ще музики! Грай, пся віро, або гроші віддай! — (Одні співають другі підтанцьовують).

Куций — (виходить з піпки): — На смик треба каліфонії, а на горло треба тої живущої, аби не пересохло. Випийте по чарці, то вам відтак ниньої заграю. — (Всі підходять задихані і змучені, один другому вприває, випивають по чарці, і кожний оче-видчки п'яніє і заточуєсь по випитю. Пер-

иий, другий і третій гість, один за другим падають на землю).

Іван — (випивши): — Жінко, а поцілуй но ти кума! — (Явдоха пручаєсь. Іван до Мотрі): — А ти, Мотре, мене поцілуй! — (Обіймає її і заточує ся). — Дай, дай, Марку, ти мій скарбе і пане, — я не пан, то ти мій пан, — дай ще чарочку Мотрі, най вона з нами напе ся! — (Мотря не) — Пий, пий, всьо до дна, дівонько, аж там на дні почувш увесь смак. А що, правда, а тепер будеш мене любити що, га? — (Хоче поцілувати її, Мотря вириває ся і утікає. Разом з нею вбігає до хати Явдоха. Іван заточив ся і присів на лаві).

Куций: А тепер бувайте здорові, господарю! Мені час збирати ся в дорогу. Служив я вам вірно і ви не можете нарікати на мене. Але я і на вас не нарікаю, бо заплати хоч ви мені не дали, то я сам собі заберу. — (Відходить до пішки).

Іван: Чекай, Марку, чекай! Та куди ідеш? Чекай я тобі заплачу, я тебе озолочу. Що-ж я без тебе зроблю?

4. Гість: Ая, ая, шкода наймита.

Іван: Ага, то ви, куме? То не наймит вам був, то була моя права рука, мій розум, мое всьо. Як було мокре літо, він казав посіяти на горбі і зародило, а як було сухе, то порадив сіяти на болоті і був урожай.

4. Гість: Ая, ая промишльний чоловік

Іван: Він мене побудував тут під лісом, аби мати кід оком своє поле. А з того зерна, що давав на переднівку людям на лихву, приходило мені ще більше збіжа як зі жнив.

4. Гість: Ая, ая промишльний чоловік був!

Іван: Я зі всім адав ся на него. Сам вже і відвик від праці. Що-ж я тепер вдію без него, як я сам собі дам раду... Марку!..

4. Гість: Марку, не чуєш, господар кличе! Мар! — (Заточує ся і опирає ся на плоті).

Іван: Ага, ти прийшов? — (Хоче встати, але паде на край лавки так, що вона встає горі на двох ніжках; Іван підносить ся і говорить до лавки): — То ти, Марку, вернув ся? Не кидай мене! — (Обнімас і цілує). Я без тебе дурна скотина, без тебе я нічого не варт. — (Паде з лавкою на землю).

ПОСЛІДНА ЯВА.

Куций — (як в першій акті, за лісного чорта, вистрибує підскоком із піпки і бігає доокола сцени): — Гі-гі-гі! Аж люблю дивити ся як горівка розбирає сих миршавих людей! Скільки разів захочу, буду наводити отсю памороку. Тепер вони вже на певно у моїй власті. І піде ся пошесть по цілім

світ! і буде морочити уми людей, буде вести їх до злочину. — (Копас Івана ногою). — По п'яному і криво присягнеш і підпалити і убеш! — (Сміє ся). — Всі поклялися як барани, хто на плоті, хто в болоті, хто на хаті розі, а хто при дорозі. Не дурно ти Марку, відслужував сьому поганому праведникови — (копас знов Івана) — аж три роки за мізерний окравок хліба. Я зробив тебе богачем а з богатством ледарем! Не довго ти потішишся своїми достатками! Легко прийшло, ще легше піде. Разом з горівкою попливе твоє майно! Ще хліба жєбрати станеш, ще будуть тебе люди з під воріт гонити!... Буду мав чим почванитись перед люцифером. Заки північ ударить, я стану перел ним на обрахунок. Пора в дорєгу, спиши Марку! Ти своє діло сповнив! — (Заїса спадає).

Конець.

В СВАТИНИ.

Після легенди Сельми Лягерлеф

переповів

Т. Л.

УКРАЇНЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“

ВІННІПЕГ, КАНАДА.

1920.

1. Путники з Назарету.

Давно тому, дуже давно, ходило двоє бідних людей разом із невеличким хлопчиком по єрусалимській святині. Він, згорблений віком старець, з довгою сивою бородою, вона молода жінчина не виспіє 18 літ. Вели за руки може дванадцять літнього хлопчика. А хлопчик сей був на причуд гарний. Його, м'яке мов шовк, русаве волосся спадало довгими кучерями на рамена, а на його личку з під довгих шовкових вій, світило двоє ясних очей, мов дві ясні зірки знеза легоньких хмар.

Хлопчина був перший раз у святині. Родичі обводили його по всіх усюдах та показували йому всі чуда, яких чимало було в Божім домі. Він бачив довгі ряди прегарних стовпів і золотоковані престоли і святих мужів, що окружені учениками, просвічували їх розум мудростю, якої набули сами довгою працею; бачив архиерея з блискучими жемчугами на грудях і славної занавіси, ткані в золоті рожі, і великанську спіжову браму, так тяжку, що треба було аж тридцятьоро людей, що-б її зачинити.

Але хлопчина, хоч перший раз отсе був в святині, мало звертав уваги на всі чуда. Мати говорила йому, що нема нічого кращого на світі як отсе, що тепер оглядають його очі. Казала, що багато води уцїливе у Йордані, заки будуть знова бачи-

ти отсю красу, бо вони були бідні, а мешкали аж в Назареті, де окрім сумних, брудних вуличок не було що бачити.

І багато иншого розказувала йому мати, та хлопчина не дуже слухав її слів. Його зір блукав кудись, не знати куди. Здавалося, мовби хотів утечи з отсих мурів святині та пограти ся зі своїми ровесниками серед тісних вуличок Назарету.

Але дивне диво. Чим менше звертав хлопчина увагу на оточуючу його красу, тим більше раділи його родичі. Так, щоби він сего не бачив, давали собі німі знаки, а по їх лицях малювало ся чимраз більше вдоволенє.

Довго ходили по святині — бо і простора вона була — аж наконєць утомив ся хлопчина. Добра мама пожаліла його.

— За довго ходимо з тобою — сказала — ходи, спічнемо.

Сіла на землю коло одного стовпа, а хлопчина поклав гарну голову на її коліна і незабаром заснув. Ледви що сон заминув його очі, як мати стала шепотом говорити до свого старенького товариша.

— Ах! Як я бояла ся сеї хвилі, коли він зайде до єрусалимської святині. Я думала, що він уже раз на все полинить ся тут і не схоче вертати домів.

— А мене хибаж не наповняла острахом отся подорож — казав старець. — Бож то різні знаки було видко при його вроди-

нах, а всі вони вішували, що він колись стане на весь світ могутим володарем. Але сказати правду, що иншого можуть дати йому — царські достоїнства, як не клопоти і гризоти? Я завжди кажу своє: Йому буде найліпше, як полишить ся теслею в Назареті.

— Здаєсь чи не занадто ми бояли ся — відповіла мати. — Вже від яких п'яти літ не виявляли ся ніякі знаки, а й він сам нічого не тямить із того, що діяло ся за його дитячих літ. Від якогось часу він став такою дитиною, як і инні його ровесники. Мені видить ся, що Бог вибрав собі кого иншого до сих великих діл, а його полишить таки мені. Вирочім най діє ся Божа воля!

— А я думаю — сказав — старець — що все буде добре, як тільки він не довідає ся про ті знаки і чуда, які діяли ся в перших літах його життя.

— Я з ним про се ніколи не говорю — відказала мати — але бою ся, що й без моїх слів стане ся щось такого, що він пізнає, ким він є. Я нічого так не бояла ся, як завести його до святині.

— Бог з тобою, невісто! — перебив старець — Не бій ся! Бачиш прецінь сама, що небезпека вже проминула. Ще троха, а буде знова з нами в Назареті.

— Я найбільше бояла ся отсих законотчителів — сказала невіста. — А й перед віщунами, що ось там сидять на ро-

гожинах, а мала немало страху. Я думала, що як він тільки зайде до святині, то вони сейчас стануть зі своїх місць, віддадуть йому поклін та оголосять його юдейським царем. І чудна річ, що з них ні один не відгадав, ким є отця дитина, бож такої як вона ще не бачили людські очі.

Замовкла і довгу хвилину гляділа на сплячу дитину.

— Я не в силі порозуміти сего — говорила даліше. — Я думала, що як він побачить сих судіїв, які сидять у святині і розсуджують людей, сих учителів, які вчать закона, сих священників, які служать Богу, приносячи жертви, то в них сейчас пробудить ся щось, і він, станувши посеред них, закриче в голос: Тут посеред судіїв, учителів і священників моє місце!

— А хиба се щастє пробувати серед замкнених мурів та отсего ліса стовпів? — відозвав ся старець. — Адже йому єто раз любійше ходити по горбах і левадах Назарета.

— Та йому так добре у нас дома — говорила задумана. — Він такий радий, як може бігти за стадом овець або дивити ся на роботу хлібопоба. Ми певно не робили але, коли хотіли задержати його при собі.

— Та певно, що ні — сказав на се старець. — Хочемо лише заощадити йому

багато різних терпінь і клопотів. — І довго говорили так обоє, аж доки не пробудився хлопчина.

— А що? Правда, що ти вже відпочав. Ну! вставай, бо вже вечір надходить. Нам треба чим борше на майдан, де стоять розбитий наш намет.

А діяло ся се в найдальшій закутній святині. Хлопчина радо підвів ся з місця, і всі троє подали ся до виходу.

2. Чуда святині.

За кілька хвиля зайшли під старе склепінє, що було ще з тих часів, коли перший раз будувало ся святиня. Там стояла величезна коута, спіжова труба, така груба і довга, що подобала радше на стовп, як на трубу. А прецінь була вона зроблена на те, щоби трубити нею, бо її місце було, де треба докладати уста. Стояла позабута усіми. Порох і павутина покрили її цілу так, що з поміж них ледви можна було добачити старинні букви якоїсь написи. Хиба з тисяч літ мусіло минути від хвилі, коли то хтось добував з неї звуки.

Ледви побачив хлопчина отсю трубу, як параз станув і, не зводячи з неї свого погляду, спитав у найбільшим зачудованню:

— Мамо, що се таке?

— А! Се велика труба, що її назива-

ють Голосом Господа — відповіла мати.
— Невже то трубів Мойсей, коли скликав Ізраїли в пустини. По ній ніхто вже не в силі добути з неї голосу. А хто зуміє, сей володіти-ме народами цілого світа.

Розказуючи се, усміхнула ся мати, бо думала що се старинна бляшарка. Але хлопчина стояв довго при тій дивній трубі, так, що аж треба було його кликати, бо з усього, що бачив у святині, ся труба була першою, що йому справді подобала ся. З усіх боків оглядав її, і як би не мати, то Бог знав, як довго був би оставав при ній.

Пішли даліше а за яку хвилину зайшли на одно подвірє святині. Подвірє кінчило ся бездонною пропастью. Коли цар Соломон будував святиню, не казав її засипати і не позволив ані огородити її, ані кинути через неї мосту. Замість мосту лучила її береги довга на кілька ліктів, лискуча, сталева поперечка, мовби довгий різак, авернена вістрем до гори. І багато минуло літ, а остра поперечка висіла над пропастью. Ржа перелла сталь, а оба кінці ледви тримали ся берегів. Коли хто тільки троха швидше йшов по дворі, то поперечка дрижала так, що здавало ся, що ось-ось розломить ся, і гарявілі її кусні попадають у бездонну пропасть.

Коли мати хотіла бічним виходом вывести хлопчину з подвір'я, він задержав ся над пропастью, а показуючи своєю дрібною

ручкою, запитав:

— А се що за дивний міст?

— Е! Його кинув Соломон через отсю пропасть. Люди називають його дорогою до Раю, бо кажуть, що коли хто зуміє перейти по отей дріжачій поперечці на другий бік, сей на певно дістане ся до раю. А треба знати, що вістре сеї поперечки є тонше чим промінь сонячного світла. — І знов усмінулася мати і хотіла йти даліше. Але хлопчина стояв на місці і дивив ся на сей чудний міст, так що треба було аж кликати його.

На голос матері пішов даліше, але з його грудий добував ся тяжкий стогін, що мати не показала йому сих чудних річій своєрше, коли ще було доволі часу, щоби їм пригнинути ся.

Стали йти скорше, не задержуючи ся нігде, аж деки не дійшли до послідного притвора святини, в котрім стояло нять рядів величезних стовпів. Поза рядами, в самім куті притвора, стояли окремо два стовпи з чорного мрамора, а стояли так близько один коло другого, що між ними ледви можна було перетягнути тонку соломку. З давен давна стояли вони. А були гарнійші від усіх інших. Їх наголовки були богато різблені, а довкола них тигнув ся вінок із чудових звірячих голов, викованих у мраморі. Та хоч ті два стовпи були красні від усіх, то на інших не було тільки слідів знищення, що на них. Не тільки що самі стовпи були понука-

ні і мовби повітряні зі всіх боків, але навіть поміст довкола них був так видонганий, що аж ями порobiliли ся. Знатъ не один раз ступала тудя людська нога.

І знова зупинив ся хлопчина, побачивши чорні стовпи, і звертаючи свої ясні очі до матери, спитав:

— А се що за стовпи?

А мати відповіла: Сі стовпи привіз із Халдеї ще праотець Авраам і назвав їх Воротами Правди. Хто зможе протиснути ся поміж них, сей є праведником і не має на своїй совісті ні найменшого гріха.

Почувши таке, стануло хлопця проти стовпів і вдивляло ся в них довго-довго.

— Чейже не схочеш трибувати протиснути ся поміж ними — сказала мати зі сміхом. — Бачиш, як довкола видонгали поміст. Чимало було таких, що хотіли протиснути ся, але ні одному з них не повело ся. Але спішим ся, бо ось тут вже доскіт епіжової брами, яку зачинають рамена трицяти сильних мужів.

В сам час вийшли зі святині. За ними з гуком зачинено епіжову браму. За хвилию прийшли на майдан. де разом з иншими розбили свій намет. Коло намета нас ся їх верблюди.

III. Ворта Правди.

Цілу ніч перевів хлопчина безсонно. Не міг заснути, бо гадки так і роси наліта-

ли його. Все думав то про Ворота Правди, то про міст до Раю, то про Голос Господа. Адже ніколи не бачив таких чудних річій. Вже й засвітало, а хлопчина ні на хвилину не закрив очей.

Сьогодні вже мали вертати домів. Роботи було доволі. Треба було і річи позбирати, і звинути намет і поскладати все на верблюда. Мали вертати не сами, а з своїми і сусідами. В гурті якось веселіше відчувати довгу дорогу.

Ще не зішло сонце, як на майдані зарілося людьми. Кожен складав свої річи. Зробила ся метушня. Серед такої глоти і робота не йшла спільно. Годі було доглянути всього.

Хлопчина не помагав у роботі. Довкола него глота, гамір, метушня, а він сидів на бочці і роздумував про ті чудні річи, які вчора бачив в святині.

Нараз майнула йому гадка. — А як-би так побігти до святині і ще раз поглянути на них? Часу доволі. Робота що-йно почала ся. Більша часть путників ще й не позвивала своїх наметів, а декотрі ще не покинули ся зі сну. Піти тільки на хвилину, подивити ся і чим скорше вернути назад. Ніхто й не заперимітить, а він і так не помагає в роботі. Ліпше піти, як сидіти дармо.

І не кажучи ні слова, мерщій побіг до святині. — Пощо говорити матері, куди він іде, прецінь верне ся за хвилину.

І не кажучи ні слова, мерщій побіг до святині, перейшов довгі камки сходів і увійшов до притвора, де стояли мраморні оточини. Ледве глянув на них і вже його очі засяяли незвичайною радістю. Сяє на поміст і відбивався в них раз-враз. Пригадав собі слова матері, що хто зуміє перетиснутися між ними, є праведником і не має ні найменшого гріха на своїй свідомості.

— Справді! — думав — а не бачив ще чуднішої річи. Яке було би те щастя перетиснутися між ними. — Але стовпи стояли так близько коло себе, що вони зусилля не придали би ся на ніщо.

Сидів так може з годину, хоч думав, що минула ледви одна хвилинка, як увійшов до притвора.

І лучило ся, що в притворі, де сидів хлопчина, зібрали ся судії міщинської Ради, щоби судити й рішати справи. Людей було повно. Одні жалували ся, що їм переорано межі, другі, що їм закрали вівці і хитро поперезначували своїми знаками, інші обжаловували довжників, що не хотіли платити довгів.

В тім надійшов богач, прибраний в дорогонішню, багряну одіж, і привів із собою білну вдову, котра мала йому завітати малий довг. Вдова плакала в голос, кажучи, що вона богачеві нічого не винна. Вона вже раз віддала свій довг, а богач хоче, щоб вдруге заплатила. Вона сего не може

зробити, бо не має звідки. Коли судді присудять заплатити довг удруге, то буде мусіла свої доньки запродаати богачеві в неволю.

Судія, що займав перше місце між всіма, звернувся до богача і спитав: А можеш ти присягнути, що отся жінка не заплатила тобі довгу?

Богач відповів: Пана! я прецінь чоловік багатий! Пощо-б мені тигати ся з отсею жінкою, якби я не мав права? Мені чейже не ходить о сі малі гроші. У мене грошій доволі. Мені йде о правду. Клянусь отсими Воротами Правди, що правдою є, що не віддала мені довгу.

Почувши таку клятву, судді увірили богачеві і видали засуд, щоб вдова свої доньки віддала богачеві в неволю.

Хлопчина, що сидів недалеко, чув сей страшний засуд і подумав: Якби то було добре, коли би хто зумів перетиснути ся Воротами Правди. Богач певно присяг криво. Як мені жалко бідної вдови, що мусить віддати свої доньки в неволю.

І не надумуючи ся довго, встав із помосту, на котрім доси сидів, підійшов до стовпів і гляннув у щілину, котрою ледви можна було перетиснути тонку соломку. — Ах, се не можливо — подумав.

Тяжкий сум валив його серце. Не думав про се, що чоловік, котрий зуміє перейти Вороты Правди, є праведником віль-

випади важкого гріха. Він хотів лише помстити бідній вдові. Йому так дуже було прикро. Підніс рамена до гори і дрібні свої пальці зблизив до щілини, неначе хотів би їх звідси розсунути стовп.

І ось прийшли всі люди, що були в притворі, і ввійшли на Ворота Правди.

У притворі росяг ся наче глухий гук грому. Стіринне склепінє захитало ся, а оба мармурні стовпи Воріт Правди відсунули ся один від другого, полишаючи тільки місця між собою, що дрібне тіло дитини могло легко пересунути ся на другий бік.

Остовпіли судії, остовпів увесь зібраний нарід, і з німим подивом гляділи на хлопчину, що зробив чудо, якого доси не зробив ніхто. Мертва тишина залягла в притворі; ніхто не важив ся промовити. Першим опам'ятав ся найстарший судія і став кликати, щоби спіймати богача і привести перед суд. А коли сей, переляканий нечуваною подією, станув перед судом, судії видали засуд, що ціле майно богача має дістати бідна вдова, бо він посмів зложити в святенні криву присягу.

По засуді всі присутні стали допитувати ся за хлопцем, що перейшов Ворота Правди. Гляділи всюда по притворі, але його не було нігде.

IV. Міст до Раю.

— Що-ж стало ся з хлопцем?

Ледви розступили ся стонни, і він побачив вільний перехід перед собою, наче пробудив ся з глибокого сну і пригадав собі, що родичі мусять ждати на него. Він перейшов поміж стовпами і подумав собі: Треба мені чим скорше вертати домів. — і на гадку не приходило йому, що він біля Воріт Правди пересидів більше як годину.

Думав, що ледви минуло кілька хвиль, як увійшов до притвора, тож і доволі має ще часу, щоби поглянути і на Міст до Раю.

Незамітно перетиснув ся між товпою, що прислухувала ся справедливому засудови і обступила бідну вдову, яка зі слезами в очах дякувала судіям і побіг до Моста Раю, що лежав над пропастю в подальшій часті святині.

Глянув на остру поперечку, що лучила оба береги пропасти, і пригадав собі, що хто з'уміє перейти нею, сей на певно дістане ся до раю. А коли думав, здавало ся йому, що отсе найчудніша річ, яку бачив у святині.

Сів над берегом пропасти і став приглядати ся чудній поперечці. Сидів мовчки роздумуючи, як великим шастем мусить бути дістати ся до раю. Як дуже бажав він перейти отсим мостом. Але годі! Ніколи чоловік не докаже сего!

Минуло зо дві години, а він засідно роздумував, не догадуючи ся навіть, що вже тільки минуло часу.

На подвір'ю, що кінчило ся сею бездонною пропастью в Мостом до Раю, стояв великий жертвенник. Довкола него стояли священники, прибрані в довгі, білі одежі. Вони стерегли святого вогню і приносили жертви. Саме тогди було там багато людей, що принесли свої жертви, а довкола них товпив ся ізрід, що приглядав ся святим обрядам.

В тім увійшов на подвір'є старий жлобік. Він приносив на жертву ягнятко. Але ягнятко було мале і худе, а до того ще й покусане псом так, що на його боці виділя кровава рана. Він приступив до жертівника і просив священників, щоб дозволили йому принести його ягня, в жертву. Але священники, побачивши ягня, не хотіли дозволити. Казали, що не годить ся приносити в жертву худого й покусаного ягняти. Старець просив зі сльозами в очах, щоб прийняли жертву, бо отсе в дома лежить смертельно хорий його син, а він не має нічого інг їго, що міг би принести в жертву за його здоров'є.

— Змилосердіть ся і прийміть отсе ягня в жертву — просив він священників — а то Бог не вислухає моїх молитов, і мій син умре.

Священик відповів: Мені справді жалко тебе але закон не позваляє приносити в жертву покалічених звірят. Словина твоєї про-

сьоби є так неможливе, як неможливе є перейти отсим Мостом до Раю.

А наш хлопчина сів недалеко і чув цілу їх розмову. Він подумав: Як же те шкода, що ніхто не може перейти отсим мостом. Хто знає, чи не подужав би син, наколи би священники дозволили бідному батькови принести в жертву покусане ягня.

Старий чоловік, побачивши, що його просьба нічо не поможе, відходив у розпущі, несучи на руках худе агнятко. Побачивши це, встав наш хлопчина зі свого місця, підійшов над саму пропасть і поставив ногу на хиткій поперечці. Хотів перейти, але не тому, щоб бути певним, що дістане ся до раю, а тому, щоб помочти бідному батькови.

Але не мав відваги йти далше. — Ні, се не можливо — думав. — Міст такий старий і так дуже переїла його ржа, що він певно не витримає. А гадки його раз-враз лянули за бідним батьком, котрого син дома конав.

Знов поставив ногу на поперечці. В тім почув, що вона перестала хитати ся, що на ній сильно опирає ся його нога. Зробив перший крок наперед. Здавало ся йому, що воздух підтримує його і не дає йому впасти у пропасть. Він увосив його неначе птаха, що розтягнув свої крила.

І йшла дитина по остій поперечці, а вона звеніла голосним, милим звуком. По-

чув се оден із тих, що стояли на подвір'ю, і обернувшись до пропасти. А коли побачив хлопчину, як він неначе завис у повітрі, крикнув голосно зі страху, а всі присутні звернули свої голови і зацікавилися з подиву, побачивши, як малий хлопчина певним ходом іде по острій поперечці.

Перший отямився священик, що не хотів прийняти в жертву покусаного ягнятка. Він послав слугу, щоби привів бідного чоловіка. А коли сей зачудований станув коло жертівника сказав священик: Бог зробив чудо і сим об'явив нам, що хоче прийняти твою жертву. Дай ягня, ми жертвуємо його за здоров'я твого сина.

Коли жертва скінчила ся, стали всі питати про хлопчину, що перейшов через Міст до Раю. Але дармо шукали його. Ніхто не бачив, куди він подів ся.

5. Голос Господа.

А хлопчина ледви станув ногою на другім березі пропасти, як зараз пригадав собі родичів. Він не знав, що вже минув ранок і полудне. — Треба чим скорше вертати — подумав собі — щоби родичі не потребували ждати на мене. Ще тільки погляну на Голос Господа і сейчас верну на майдан.

Тихо перетиснувшись між товпою, що приглядала ся обрядам жертви, і не помітивши нікого, побіг в напрямі, де стояла спі-

нова труба, що звала ся Голосом Господи. А коли поглинув і пригадав собі, що хто з'у-міє затрубити нею, володіти-ме народами ці-лого світа, то знова подумав собі, що ще ні-коли не бачив чуднішої річи, як отся.

Сиди на помості і не міг відірвати очей від дивної труби. Чув у своїм серці, що не-ма нічого кращого, як заволодіти народа-ми світа.

Як дуже бажав він затрубити нею. Так що ж? знав що се не можливо. Тож навіть не зближав ся до дивної труби. І минала го-дина за годиною, а хлопчина й не догадав ся, що він так довго сидить на отсім місци.

В тім самім хоромі, де стояв Голос Го-спода, сидів святий муж і вчив своїх учени-ків. Нарешт звернув ся він до одного з молод-ців, що сидів йому коло ніг, і назвав його обманцем. Пізнав святий муж, що молодець не є Ізраїльтянином. Питав отже його чому під ложним іменем закрив ся між його уче-ниць.

Тоді відіде ся поганський молодець і сказав, що він приходить з далекі країни і не жагував трудів, щоб тільки почути глас правдивої мудрости і пізнати науку от однім правдивім Богом.

— Ти бох із туди за правдивою наукою — говорив він — але я знав, що ти не приймеш мене між своїх учеників, коли ді-знаєш ся, що я поганин. Тож я сказав не

правду, щоб заспокоїти свою жадобу знань. Благаю тебе! Позволь мені поглинути ся твоїм учеником.

На ті слова зірвав ся святий муж зі свого місця і простягнувши руки до неба, сказав:

— Як ніхто із умерлих не встане і не затрубить трубою, що називає ся Голосом Господа, так і ти ніколи не поглиниши ся моїм учеником. Навіть не вільно тобі бути в святині, бо ти поганин. Утікай чим скорше, бо мої ученики кинуть ся і розірвуть тебе в кусні. Твоя прибутність безчестить святиню.

А молодець не рухав ся з місця, тільки промовив рішучим голосом:

— Не відійду відся, бо нігде не паде моя душа правдивого корму. Радше умру у твоїх ніг.

Ледви скінчив говорити, як ученики святого мужа кинули ся, щоб його вигнати зі святого місця. А коли не хотів уступити, кинули його на поміст — що хвили, а тяжкі смертні удари могли впасти на його голову. А наш малий хлопчина сидів близько, бачив усе і чув цілу суперечку.

— Справді се за надто строге — подумав собі. — Як дуже бажав би я затрубити в спількову трубу. Тоді сповнило би ся горяче бажання молодця.

Встав із місця і положив свою долоню

на трубі. Не думав про те, що хто несл за-
трубить, стане володарем цілого світа. Він
хотів тільки допомогти бідному поганському
молодцеві, хотів уратувати йому життя та
заспокоїти його душевне бажання. Дрібними
ручками обійняв грубу трубу і намагався
піднести її. Нараз почув, що вона сама під-
носиться до його уст. Ледви раз легко ві-
літхнув, як з труби добувся сильний звук.
Ім'ямом розлягся по цій святині.

На сей звук всі обернулися і побачили,
що мале хлопця тримає трубу при своїх у-
стах і добуває з неї голос, який потрясав
підвалинами цїлої святині. На сей вид оша-
ли піднесені руки учеників, що грозили
смертю поганському молодцеві, а святий
муж промовив торжественним голосом:

— Встань і ходи на своє місце. Бог
зробив чудо, і з него пізнав я, що є Його
воля, щоб ти пізнав святу науку.

VI. Поверот доміа.

Надходив вечір, а сонце не висіло як
в хлопа стояло над овидом. Двоє людей
скорим ходом спішили дорогою до Єрусали-
ма. Се ті самі, що вчора обводили гарного
хлопчика по святині. На їх лиця видно бу-
ло тривогу і весунокі. До людей, яких
зустрічали на дорозі, говорили вони:

— Ми згубили нашу дитину. Ми ду-
мали, що він йде разом із сусідами, але

ніхто з них не бачив його. Може хто з вас бачив де невеличкого, русавого хлопця? —

А ті, що вертали з Єрусалима, казали:

— Ні ми не бачили вашого сина. Ми були в святині та бачили там чудну дитину. Був се хлопчина гарний наче ангел. Він перейшов Ворота Правди. Але вашого хлопця ми не бачили.

Ті вже хотіли подрібно розказувати цілу подію, але засумовані родичі не мали часу слухати їх.

Йшли даліше і зустріли знова гурт людей, що вертали з Єрусалима. Стали і їх питати, чи не бачили де хлопчика, а вони почали розказувати їм про дитину, що подобала на зислання неба і перейшла Мостом до Раю.

Але родичі навіть не хотіли слухати їх і чим скорше поспішили до міста.

Довго ходили по вулицях і питали людей, але ніхто не вмів їм нічого сказати про їх хлопця.

Вкінці зайшли до святині. Засумована жінка сказала: Коли ми зайшли аж тут, то ходім подивитися на дитину, про котру розказували, що зійшла з неба.

Ввійшли до святині і питали, де можуть побачити сю дитину. Їм відповіли:

— Ідть там де святі мужі сидять зі своїми учениками. Там побачите її. Старий посадив її поруч себе і націляв її пита-

ня, а вона їм відповідала, і всі подивлялись її мудрість.

А нарід товпою заліз ходори святині, щобби хоть побачити того, що з'умів піднести до своїх уст Голос Господи світа.

З трудом вертиснули ся родичі між збитою товпою людей і побачили, що хлопчина, який сидить між мудрецами, се їх дитина. Жінка, пізнавши її голос, почала плакати. А хлопчина, що сидів між книжниками, почув зараз її плач і пізнав, що се плаче його мати. Встав скоро зі свого місця і побіг до неї. Вона взяла його на руки і разом зі старцем вийшли зі святині.

Вийшли скоро, а мати не переставала плакати.

— Мамуню, чого ти плачеш? — питав хлопчина. — Я-ж прецінь сейчас прибіг до тебе, коли йно почув твій голос.

— Як мені не плакати синку? — сказала мати. — Я думала, що ти вже пропав для нас.

Вийшли за місто. Темна ніч залегла о-вид, а мати раз-враз плакала.

— Мамуню, чого плачеш? — питала знова дитина. — Я не знав, що вже минув день. Мені здавало ся, що то ще ранок. Я зараз прибіг до тебе, як тільки почув твій плач.

Мати відповіла: Як мені не плакати? Я цілий день шукаю тебе і думала, що ти

вже пропав мені.

Йшли цілу ніч, а мати на хвили не престала плакати. Вже почало зорити, а дитина знова питала:

— Мамуню чого плачеш? Я не бажав слави. То Бог дозволи мені зробити чудо, бо хотів допомогти трем бідним людям.

— Сину мій — сказала мати — я плачу, бо ти таки пропав для мене. Ти вже ніколи не будеш моїм... Твою цілю буде Правда, твоїм бажанем Рай, а твоя Любов обійме всіх бідних і нещасних людей на світі.

КОНЕЦЬ.

В КНИГАРНІ „УКР. ГОЛОСУ" МІЖ ИН-
ШИМИ Є ДО НАБУТЯ ОТСТ КНИЖКИ:

Незвичайні Пригоди Матіа Сандорфа.	\$2.30
оправлена	3.50
Для Домашнього Огнища	.80ц.
оправлена	1.40
Серон Тисяч Миль Під Водою	1.00
оправлена	1.25
Грішники	80ц.
Соняшний промінь	80ц.
оправлена	1.10
Кайдашева Сім'я	60ц.
оправлена	90ц.
Єзуїтська Преподобниця	25ц.
Борці За Правду	50ц.
Суд Чотирох	40ц.
Тайни Цісарської Родини	50ц.
Спартак	30ц.
Запорозька Слава	50ц.
Камінна Душа	1.50
оправлена	1.75
Відвдячив ся	1.00
оправлена	1.50
3 Ласки Родини (оправлена)	2.00
Козацька Пісестра	35ц.
На Стрічу Сонцю Золотому	50ц.

Крім сих книжок можна дістати взага-
лі всі укр. книжки. — Пишіть за катальо-
гом, який висилається даром.

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626, — — — WINNIPEG, MAN.

ЩИРО-НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

СЕ ДІЯСНИЙ

Приятель Кождого Чоловіка!

Канад. Українці мають одну таку часопись п. 2.:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС”

яка виходить що тижня у Вінніпегу, в Манітобі, на 16 — 20 сторін і коштує тепер \$3.50 на рік. Ця газета є тому найбільшою, що від самого початку заснування аж до тепер обстоювала за справедливістю і пошаною людських прав, чим збільшила собі найбільше число передплатників, а чим не може похвалити ся жадна інша українська часопись ні в Канаді, ні в Америці. Система цієї часописі є така, що зі зростом числа передплатників збільшується і обсяг часописі, тому й ви, ставши передплатником цієї газети тим самим збільшите її і помагаєте ширити просвіту.

„Український Голос” видається не для марного зиску, а для поборювання темноти і піднесення просвіти та доброти серед Українців на американським континенті.

ДЛЯ ВЛАСНОГО ПЕРЕКОНАННЯ,

як ви ще не є передплатником „У. Голосу”, зажадайте оказових чисел цієї часописі так для себе як і для своїх знайомих. Порівнявши тоді „У. Голос” з іншими часописями, ви побачите, що він дає найбільше матеріалу до читання, посилає найповніші вісті з широкого світа, подає поучаючі статі на різні теми, а не менше і гарні оповідання.

Кожному Українцеві потрібна добра часопись, тому ви не зробіте помилки, як без дальшого відкладання зашлете цілорічну передплату на адресу:

UKRAINIAN VOICE

Box 3626,

Winnipeg, Man.

Canada.